
Lærerens dilemma: Undervise om Israel-Palestina konflikten eller ikke?

Figur 1: Klasse om konflikt - Røde Kors 2023

(Camilla & John, 2023)

Forord

Først og fremst, ønsker vi å takke lærerne våre Erlend Staberg og Hilde Lærum for ubegrenset støtte, motivasjon og veiledning under hele prosessen. Oppgaven har til tider vært tidsoppslukende og utfordrende, men med deres optimisme og engasjement for oppgaven, har vi opprettholdt motivasjonen og er utrolig stolte av arbeidet vårt.

Vi vil også takke informantene våre, tre dyktige lærere ved Drammen videregående skole, for at de samtykket til å være informanter i forskningen vår. Deres ærlighet i dybdeintervjuene har dannet grunnlaget for forskningen i oppgaven.

Lise Camilla Ruud, vår veileder fra USN, har også kommet med gode råd for å gjøre oppgaven vår best mulig, og har støttet oss jevnlig gjennom prosessen. Veilederen vår fra Holbergprisen i skolen, Oda Elisabeth Tvedt, har også vært en god faglig støttespiller, og har engasjert oss masse. Disse har bistått med en eksepsjonell faglig kompetanse, som gjorde både fagstoffet og skrivingen mye enklere for oss, og som vesentlig nye i forskning, var det veldig hjelpsomt.

Viktigst av alt, ønsker vi at du som leser ikke skal glemme at konflikten vi tar utgangspunkt i, er pågående og berører mange. Vi har tatt stort hensyn til at konflikten er en påkjenning for mange, og vi har derfor utformet forskningen vår på en omsorgsfull og hensynsfull måte. Vi håper de involverte i forskningsprosessen også har opplevd det slik.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innledning	4
Problemstilling og aktualisering	5
<i>Hypoteser</i>	<i>5</i>
Perspektiver på undervisning om krig og konflikt	6
Metodikk og datainnsamling	6
<i>Valg av metode.....</i>	<i>6</i>
<i>Gjennomføring av datainnsamling.....</i>	<i>7</i>
<i>Forskningsetikk.....</i>	<i>8</i>
<i>Svakheter ved forskningen</i>	<i>8</i>
Analyse av datamaterialet.....	9
<i>Lærernes egen begrunnelse av valget</i>	<i>9</i>
1. <i>Kanselleringskultur</i>	<i>10</i>
2. <i>Jobberfaring.....</i>	<i>11</i>
3. <i>Klasserommet.....</i>	<i>12</i>
4. <i>Relasjon</i>	<i>13</i>
Konklusjon	14
<i>Refleksjon og videre forskning.....</i>	<i>15</i>
Bibliografi.....	16

Innledning

Dagens nyhetsbilde har vært sterkt preget av den pågående krigen i Midtøsten, spesielt etter 7. oktober 2023. Striden i området har pågått i lang tid, og kan dateres tilbake til 1880-tallet, «da europeiske jøder flyttet til et område som het Palestina, i dag ofte referert til som det historiske Palestina» (Iversen, 2024). Det har vært mange voldelige løsninger på konflikten gjennom historien, men da den israelske regjeringen erklærte krig etter et angrep fra terrorgruppen Hamas, begynte den blodigste krigen i Gazas moderne historie (Skjeseth, Tjøflot, & Tornås, 2023).

Som elever på videregående skole i et trygt land som Norge, har vi reflektert over om denne konflikten er noe alle elever *burde* vite om. Ifølge Statistisk sentralbyrå har omtrent 25 prosent av innbyggerne i Drammen, innvandrerbakgrunn (Statistisk sentralbyrå, 2023). Dette tydeliggjøres på skolen vår, Drammen videregående, hvor flere av elevene på skolen er fra Midtøsten. Det er ingen kompetansemål i noen fag på videregående som stiller krav til at lærerne skal ta opp den betente konflikten. Det nærmeste man kommer, er et av de nye kompetansemålene for Samfunnskunnskap med fagkode (SAK01-01), som kom med den nye lærerplanen fra Utdanningsdirektoratet i 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2020). I denne læreplanen står det at følgende kompetansemål skal oppfylles:

Utforske ei utfordring eller ein konflikt på lokalt, nasjonalt eller globalt nivå og drøfte korleis utfordringa eller konflikten påverkar forskjellige grupper.

Dette kompetansemålet har dannet mye av grunnlaget for oppgaven vår. Med bevisstheten rundt kompetansemålet, sammen med kjerneelementene som også blir presentert av Udir, bemerket vi oss at lærerne hadde ulike måter å dekke kompetansemålet på, og at flere valgte å gjøre det uten å inkludere konflikten i Midtøsten. I det siste, har Israel Palestina- konflikten fått mye oppmerksomhet i media, sammen med konflikten som pågår i Ukraina. Ved å velge denne konflikten, fikk vi muligheten til å sette den opp mot aktuelle kompetansemål og kjerneelementer i Samfunnskunnskap. Et av kjerneelementene i faget kalles Perspektivmangfold og samfunnskritisk tenkning, hvor følgende står beskrevet: *Elevene skal kunne stille spørsmål, og kunne vurdere samfunnet ut ifra ulike perspektiver* (Utdanningsdirektoratet, 2020). Det inkluderer også at elever skal kunne stille spørsmål til hvordan samfunnet er organisert, og hvordan makten virker i det gitte samfunnet.

Problemstilling og aktualisering

Læreplanverk og kompetansemål krever ikke at lærerne tar opp spesifikke, navngitte konflikter. Samtidig får konflikten og krigen mellom Israel og Palestina mye oppmerksomhet i offentlige diskusjoner. Vi fant derfor ut at vi ville undersøke hva som påvirker samfunnsfaglærere til å inkludere eller utelate konflikten i sin undervisning. Vi ville undersøke lærernes perspektiv på dette.

Problemstillingen vår er derfor: Hva påvirker lærerne i samfunnskunnskap på Drammen videregående skole til å inkludere eller utelate Israel – Palestina konflikten i sin undervisning?

Hypoteser

Vi er elever som selv har valgt å ta samfunnsfaglig fordypning i videregående skole. Våre egne sosialkunnskapslærere har foreløpig valgt å ikke ta opp konflikten i Gaza, da dette ikke er et emne som passer godt med pågående fagstoff i undervisningen. Dette har fått oss til å tenke over vår egen og over lærernes ståsteder. Når lærere tar dette valget er det noe som påvirker elevene. Som elever har vi rett til å mene noe om de temaer som lærere velger å inkludere eller ikke i undervisningen. Vi har derfor gjort oss noen antakelser om hva som kan være årsaker til at lærere velger å ta opp denne tematikken eller ikke. Utfra disse antakelsene har vi formulert noen hypoteser. Disse hypotesene lyder som følger:

- Lærere som har valgt å utelate konflikten i sin undervisning har gjort det på bakgrunn av at de er redde for å trå feil, eller bli misforstått i klasserommet.
- Lærere som har tatt det opp, eller har planer om det, ville det fordi det er en konflikt de har interesse for utenfor undervisningssammenheng, og har et ønske om å videreformidle informasjonen de sitter på.
- Lærere som tar det opp føler seg tryggere i rollen sin som lærer, og har en nærere relasjon med elevene.

Utover i forskningsoppgaven vår vil vi hen vise til disse hypotesene. Deretter knytter vi inn dette med funnene fra datamaterialet, som sammen vil benyttes til å danne en analyse. Dette gir grunnlag for å til slutt trekke en konklusjon.

Perspektiver på undervisning om krig og konflikt

I analysen vil vi ta utgangspunkt i datamaterialet fra dybdeintervjuene vi har gjennomført med informantene våre. Ved noen anledninger vil vi benytte oss av en master oppgave skrevet av Elisabeth Lund, og en rapport om akademisk yringsfrihet fra Kierulf-utvalget. I tillegg til denne masteren, utformes deler av analysen på bakgrunn av informasjon vi har hentet fra masteren *Ytringsfrihetens plass i samfunnsfagundervisningen* skrevet av Kristian August Eilersten. Denne masteren omhandler hvordan undervisning skal tilrettelegges for god yringsfrihet blant elever og lærere, som fastsettes i teksten der det står at: «Klasserommet i praksis skal være en yringsarena og skal konstruere god yringskultur» (Eilertsen, 2022).

Da vi samlet inn dataene merket vi oss en unison enighet blant informantene, om hvilke faktorer som har påvirket valgene deres. Ut ifra dette har vi kategorisert svarene i fire hovedpunkter, som sammen vil danne grunnlag for analysen. Disse fire er: kanselleringskultur, jobberfaring, klasserommet, og relasjon til elevene. Begrepet kanselleringskultur er et nytt fenomen som gradvis tar større plass i undervisningen – «en strategi som går ut på å ekskludere noe eller noen som anses som umoralsk» (Jakobsen, 2024).

Videre i analysen vil vi også vektlegge kompetansemålet som er nevnt tidligere i oppgaven. Dette kompetansemålet vil vi vurdere i lys med informantenes svar fra dybdeintervjuene. I analysedelen vil det ikke trekkes inn eksterne kilder om kanselleringskultur, ettersom at lærernes innspill bærer preg av personlige oppfatninger og ikke kan festes i faglig materiale.

Metodikk og datainnsamling

Valg av metode

Hovedmålet i en analyse, er å kunne gi leserne et svar på problemstillingen man har framstilt i starten av oppgaven. For å kunne gjøre det må man ha gode framgangsmåter, gode strategier og være bevisst på metodene man bruker. Det er derfor viktig å finne de metodene som egner seg best til å finne svar problemstillingen. I denne rapporten har vi derfor brukt *mixed methods*. (Andersen, 2017). Dette var med på å danne grunnlag for bredde og dybde i datamaterialet vi var ute etter. Den kvantitative undersøkelsen ble gjennomført i form av en spørreundersøkelse på Google Forms blant aktuelle lærere på Drammen vgs. Dette ble brukt som utgangspunkt i oppgaven. Vi fikk informasjon som hvor lenge de hadde vært lærere,

hvilket valg de tok om konflikten i undervisningen, og kort begrunnelse for dette. Denne informasjonen brukte vi til å utarbeide tre dybdeintervjuer. Dybdeintervjuene utgjorde den kvalitative delen av forskningsarbeidet vårt. Til sammen, ga dette oss et grunnlag til å analysere problemstillingen vår.

I kvantitative studier innhenter man og analyserer kvantitative data. Det vil si at dataene foreligger i form av tall eller mengdetermer (Grønmo, 2023), og i denne oppgaven ble den kvantitative metoden brukt til å danne et utgangspunkt for å kartlegge hvilke informanter som var mest aktuelle for dybdeintervjuene.

Problemstillingen vår krevde at vi tilnærmet oss informantene på en annen måte enn via spørreundersøkelse, hvor vi da valgte dybdeintervju. Dybdeintervjuene, altså den kvalitative metoden, hadde som hensikt å gi oss en helhetlig forståelse av informantenes valg. Alle dybdeintervjuene ble gjennomført som semistrukturerte intervjuer. Det innebar at rekkefølgen på spørsmålene kunne justeres ut ifra informantenes svar og innspill, (Bærum kommune, 2023), og intervjuene inkluderte både åpne og lukkede spørsmål. Vi fokuserte på at spørsmålene ikke hovedsakelig bestod av lukkede spørsmål – spørsmål som ga oss «ja» eller «nei» som svar (Frich, 2007).

Gjennomføring av datainnsamling

Den 26. januar 2024 deltok vi i et møte med lærere som underviser i samfunnsfagseksjonen på Drammen videregående skole. Her fikk vi en unik mulighet til å introdusere oppgaven og problemstillingen vår, samt bli kjent med utvalget vårt.

På møtet gjennomførte vi en spørreundersøkelse som skulle gi oss et bredere syn på hva de ulike informantene hadde valgt angående å inkludere eller utelate konflikten i undervisning. Med bredere syn, refererer vi til deres egne forklaringer rundt valget de tok om konflikten. Vi brukte også undersøkelsen til å få en oversikt over alle de ulike variablene som kunne ha en sammenheng med valget. I denne undersøkelsen spurte vi om lærerne var villige til å stille til dybdeintervju, noe de fleste var. Selve spørreundersøkelsen hadde kun kartleggende funksjon, og den vil ikke bli inkludert som datamateriale i analysen vår.

Dybdeintervjuene ble gjennomført i uke 6 og 7 med tre ulike informanter. I dybdeintervjuene stilte vi både deskriptive spørsmål og analytiske spørsmål som alle kretset rundt de samme temaene; kanseleringskultur, relasjon til elevene og valget de tok.

Forskningsetikk

Ved å ta opp et tema som kan inneholde kontroversielle meninger, og meninger man ikke alltid ønsker at skal ut i offentligheten, visste vi at vi var avhengige av å ha god forskningsetikk gjennom hele forskningsprosessen. Spørreundersøkelsen var anonym slik at de som ikke ville stille til dybdeintervju, kunne svare utfyllende på spørsmålene uten å bekymre seg for at vi visste hvem som sa hva. Spørsmålet om de ville stille til dybdeintervju krevde at de skrev inn navnet sitt, men det ble spesifisert at de ville forbli anonyme i rapporten vår.

Før vi utførte dybdeintervjuene sendte vi ut et samtykkeskjema til de tre informantene. Skjemaet inneholdt informasjon om hva svarene fra intervjuene ville brukes til, hvilke rettigheter de hadde som informanter, og hvem de kunne kontakte dersom de følte at noe gikk i strid med nevnte rettigheter og deres anonymitet. Det inneholdt også kontaktinformasjonen vår, dersom noen av dem ønsket å stille flere spørsmål. Før intervjuet spurte vi informantene om det var greit at intervjuet ble tatt opp med lydopptak. Intervjuene ble også transkribert, og sammen med lydopptaket ble det slettet etter bruk.

Svakheter ved forskningen

Lærernes ulike beslutninger utformet et bedre kvalitativt datagrunnlag, som ga oss større mulighet til å utforske ulike perspektiver i tråd med problemstillingen vår. Dette ga oss også rom for å trekke likheter og ulikheter mellom informantene.

Informantene våre hadde tatt ulike valg om å inkludere konflikten eller ikke. En av informantene ville ikke inkludere konflikten i undervisningen sin. Ettersom at det kun var én av informantene som tok dette valget, kunne vi ikke generalisere på samme måte som vi gjorde med de to andre informantene. Dette var en av de avgjørende årsakene til at vi valgte å spesifisere problemstillingen vår som vi gjorde. Med å spesifisere mener vi at problemstillingen ble avgrenset til «på Drammen videregående» slik at svarene våre kunne være så valide som mulig.

En annen svakhet vi oppdaget når vi transkriberte dybdeintervjuene, var at vi kunne stilt flere oppfølgingsspørsmål til informantenes svar. Dette kunne gitt oss bedre svar på hvorfor lærerne valgte å inkludere eller utelate konflikten i klasserommet, og kunne gitt oss flere perspektiver på temaet.

Analyse av datamaterialet

Lærernes egen begrunnelse av valget

I dybdeintervjuene formulerte vi problemstillingen vår som et spørsmål. Dette var for å direkte tilnærme oss problemstillingen, og for at lærerne skulle få muligheten til å svare utdypende om hvorfor de hadde valgt å inkludere eller utelate Israel Palestina-konflikten i undervisning. Dette spørsmålet har vi valgt å transkribere, slik at lesere kan få en enkel oversikt over informantenes svar:

Hva påvirker lærerne i samfunnskunnskap på Drammen videregående skole til å inkludere eller utelate Israel – Palestina konflikten i sin undervisning?

Lærer 1: Det er litt sånn som jeg egentlig skriver da (her refereres det til spørreundersøkelsen) fordi jeg føler, så fort man snakker om denne konflikten, som på en fotballbane i en fotballkamp, at man tar en side, enten så er man pro-Palestina eller pro-israelsk i mange sammenhenger, men alle konflikter har jo to sider. Til sammenlikning, er det mye enklere å undervise om Russland og Ukraina, fordi der er det, eller hvert fall fra et vestlig ståsted, fra mitt ståsted, så er det mye enklere å si at der er det liksom en good cop og en bad cop. Der er det en part som har brutt noen folkerettslige normer og angrepet et annet selvstendig land, uten noe særlig foranledning ikke sant, hvert fall ikke som jeg klarer å se fra mitt vestlige perspektiv da. Jeg tror også det har noe med at Drammen er en mangfoldig skole, både kulturelt, sosioøkonomisk og på mange forskjellige områder. Så det er det at å gå inn i den konflikten der, da må du ha en helt klar oppfatning om hvor du vil hen med diskusjonen, og hvert fall jeg er ikke så erfaren lærer at jeg har nok kompetanse til å klare å dra det i riktig retning, fordi du må klare å synliggjøre flere sider.

Lærer 2: Det er fordi at i Samfunnskunnskap så har jeg for eksempel boka, den Fokus-boka, så da har vi jo snakka om andre temaer. Selvfølgelig hadde det sikkert vært nærliggende å ta det opp, men så har det vært sånn at jeg synes det har vært vanskelig å snakke om, også har vi

snakke om noe annet. Man har veldig tight schedule med tanke på vurderinger, så jeg kommer til å ta det opp når vi har om internasjonale forhold. For det er jo veldig aktuelt, det er også et kompetansemål i Samfunnskunnskap som handler om hvordan man skal ta opp en aktuell konflikt enten lokalt, regionalt eller internasjonalt da. Så da tenker jeg at det er nærliggende å ta opp den konflikten og det er jo en konflikt som alle har fått med seg.

Lærer 3: Nei jeg synes jo ikke det går an å ikke ta opp sånne konflikter, det er jo en del av dannelsesgrunnlaget mener jeg. Vi risikerer jo faktisk verdenskrig nå, så når jeg tar det opp så tenker jeg at poenget er å forstå perspektiver, forstå at det er mange aktører involvert i en sånn konflikt. Det er aldri the good guy and the bad guy, det er nyanser og det er viktig å se litt på hvorfor forskjellige stater som Israel, Hamas, Iran, Russland og USA gjør de det de gjør. Hvordan kan vi prøve å forstå det puslespillet og samtidig trekke litt historiske linjer, altså hva er det som gjør at dette området har vært så betent så lenge? Da må man jo inn med religioner også, og det gjør det vanskelig. Men jeg synes ikke det er noe vanskelig, det går helt greit, jeg har ikke opplevd at det har vært noe vanskelig å ta det opp i noen klasse noen gang.

To av informantene våre begrunnet svarene sine med utgangspunkt i valget de har tatt om å inkludere konflikten i undervisningen. Den siste informanten vår, hadde en annen vinkling på svarene sine ettersom at hen ikke hadde tatt opp konflikten for klassen. I begrunnelsene, kan vi se en sammenheng mellom valget de tok, og hvor trygge de var i sine roller som lærere. I en masteroppgave som er skrevet av Hanne Mollekleiv skrives det om undervisningens innhold og valg av lærestoff, og hvordan det er med på å styrke elevenes rolle i verden utenom klasserommet. Denne masteren trekker inn relevant fagstoff som gjenspeiler refleksjonene fra intervjuer med lærerne – deriblant at: «Å integrere nyheter inn i faget på en gunstig måte stiller visse krav til læreren», videre bestemt deres «etiske dimensjoner, fagkunnskaper, rammevilkår og perspektiver» (Mollekleiv, 2022). Dette støtter en av våre hypoteser, ettersom at begrunnelsen for valget deres tydeliggjorde viktigheten av jobberfaring og trygghet i rollen som lærer. Dette speiles videre i analysen.

1. Kanselleringskultur

En gjentakende begrunnelse knyttet til redselen for å ta opp temaet i klasserommet, er kanselleringskultur. To av informantene våre innrømte at de var bekymret for å trå feil eller bli misforstått, og mente derfor at det var tryggere å snakke om en konflikt som ikke lenger er

pågående. Lærer 3 var ikke redd for dette, hen sa følgende: «Min jobb er å skape en arena der alle tør å ytre seg». Hen mente at det er bra for elever å høre meninger som strider imot flertallet. Hen la også til at hen var trygg på lærestoffet, og mente derfor at det hen underviste bort var nøytralt og riktig informert om. En av de to andre informantene, fokuserte på at man må tenke seg godt om før man uttaler seg om en betent konflikt, og at det oppleves som veldig utfordrende. Denne informanten har selv ikke opplevd å bli kansellert i klasserommet, men det er noe hen kan se for seg at kommer til å skje. Samme informant setter deretter kanselleringskulturen i direkte sammenheng med Israel – Palestina konflikten, ved å si følgende: «... Det gir mindre meningsmangfold. Innenfor noen konflikter, som Israel-Palestina, hvis du ikke er veldig Pro-Palestina da er du, nei det er ikke greit». Når konflikter har et flertall som tydelig støtter én av sidene, kan det være vanskelig å vise en konflikt fra begge parter uten å bli oppfattet som partisk eller lite opplyst. Lærer 2 støttet opp dette da hen sa: «Jeg har ikke følt på å bli kansellert, men jeg er heller ikke en som uttrykker de sterkeste holdningene om ting». Uten å vite de andre informantenes svar, påpekte Lærer 3 at hen opplever det som tragisk at lærere utelater konflikter av den grunn, og sa i intervjuet: «... jeg merker at det er mange kollegaer som ikke tørr å snakke om dette (konflikten)», og at «det er den delen av kanselleringskulturen som jeg synes er kjempeskremmende». Det ble også fulgt opp med at å utelate konflikter, hindrer elever fra å få et nyansert og balansert bilde på konflikten – noe som strider mot et av de nevnte kompetansemålene i faget. Dette kompetansemålet inngår i akademisk ytringsfrihet, som utdypes nærmere i punkt 3.

2. Jobberfaring

Lærernes jobberfaring varierte dem imellom, to av informantene har vært lærere i lang tid, mens én har vært i undervisningssektoren i svært kort tid. I tråd med en av hypotesene våre, forventet vi at lærerne med mest jobberfaring ville være mer komfortable med å ta opp konflikten i klasserommet, og utfallet tilsvarte nettopp dette. Lærer 1 vektla jobberfaring i stor grad da hen forklarte hvorfor hen utelot konflikten for klassen. Hen mente at lite jobberfaring førte til usikkerhet når det kom til å berette om konflikten til klassen, og at hen ikke hadde rukket å utvikle gode nok relasjoner med sine elever. Relasjonen med elevene vil utdypes videre i punkt 3. Hens tanker om dette kom til uttrykk i intervjuet, da hen sier: «Så det å gå inn i den konflikten der da må du ha en helt klar oppfatning om hvor du vil hen med diskusjonen», og legger til: «... jeg er hvert fall ikke en så erfaren lærer at jeg har nok kompetanse til å klare å dra det i riktig retning». Både Lærer 2 og Lærer 3, som begge har

lang erfaring innenfor undervisningssektoren, informerte om at de følte på et ansvar for å oppfylle læreplanmålet om å holde elevene sine oppdatert om det som skjer i verden, og at det var en viktig faktor for å ivareta ytringsfriheten. Ytringsfriheten mente Lærer 3 at var i fare for å svekkes, ettersom at kanselleringskulturen gradvis minimerer åpenheten for å snakke om kontroversielle temaer og pågående konflikter, som tidligere utdypet i punkt 1. Lærer 2 og Lærer 3 var derfor opptatte av å ivareta den akademiske ytringsfriheten på skolen, noe Kierulf-utvalget fikk i oppgave å definere da de satt i regjering. Deres definisjon på viktigheten av akademisk ytringsfrihet i rapporten, er formulert av DKNVS (The Royal Norwegian Society of Sciences and Letters, 2022) og presenteres slik:

Konspirasjoner florerer, og er vanskelige å kurere selv med kunnskap. Inntil videre har vi ikke noen annen medisin, derfor er akademisk ytringsfrihet viktig. (The Royal Norwegian Society of Sciences and Letters, 2022)

«Jeg vil gjøre det mulig for elevene å forstå hva som skjer i samfunnet», uttrykker Lærer 2, og følger opp med: «Jeg tenker det er viktig at elevene møter på andre holdninger enn seg selv». Dersom vi tar utgangspunkt i DKNVS, går Lærer 2 sine meninger i hånd med viktigheten av å bevare den akademiske ytringsfriheten – ytringsfrihet som stiller et krav til kvalitet (The Royal Norwegian Society of Sciences and Letters, 2022), og som derfor burde settes mer søkelys på i norske skoler.

3. Klasserommet

En annen faktor som ble vektlagt i intervjuene, var atmosfæren og engasjementet i klasserommet. Lærerne informerte om at undervisningsopplegget måtte tilrettelegges ut ifra klassens muntlige aktivitet og engasjement. Lærer 2 nevnte blant annet at: «Muntlig aktivitet vil ikke passe inn i en klasse der det er stille», og at hen derfor hadde lagt opp til individuelt arbeid og filmvisning fremfor en åpen diskusjon om konflikten i noen av hens klasser. Dette ble gjenspeilet i svarene vi fikk fra de andre lærerne, deriblant følgende uttalelse fra Lærer 3: «Noen klasser kan du si ett ord også går timen av seg selv, andre så må det dyttes, skyves, struktureres», og beskriver blant annet at: «... det er kjempeforskjell på en KDA-klasse og en studiespesialisering og en idrett». Hen formidlet videre at dette er noe som har blitt tydeligere de siste årene, og utdyper dette ved å si: «... nå har man en klasse hvor det ikke lenger er noen felles referanser, man har ikke noe felles narrativ». Denne læreren har tidligere illustrert og

formidlet informasjon gjennom å snakke om felles referanser innenfor musikk- og filmbransjen, men opplever i den siste tiden at: «Sånn har vi det jo ikke lenger i det hele tatt, ingenting». Hen tar en kort pause, før hen legger til: «Så da tenker jeg at ved å få kunnskaper om en sånn type konflikt så har man hvert fall noe å snakke om sammen». I en bachelor skrevet av Nina Grini, får vi følgende informasjon «I et klassemiljø som er preget av lite samhold mellom elever», noe informantene fra Drammen videregående opplever at gjelder studiespesialiserende klasser, «... har negativ effekt på læringsutbytte» (Grini, 2014). Dette forklarer årsaken til at noen klasser viser mindre faglig engasjement og muntlig aktivitet, som igjen forklares av lærerne i dybdeintervjuene. På grunnlag av dette, ser vi en klar sammenheng mellom klassens muntlige aktivitet og engasjement, og lærernes valg om å ta opp konflikten for klassen eller ikke.

4. Relasjon

Flere av informantene var ærlige om at relasjonen de hadde med elevene, spilte en viktig rolle i om de tok opp konflikten. En av lærerne sa at hen hadde en nærmere relasjon til den ene klassen sin, fordi de er «... mer muntlige aktive og deler mer av seg selv», i motsetning til andre klasser som hen opplevde som mer tilbaketrukkne og stille. Lærer 2 argumenterte for at det er lettere å ta opp konflikter med klasser man føler seg trygge på, og sier: «Jeg er mer åpen for å ta det opp i en klasse som er mer muntlig». Lærer 1, personen med lite erfaring som lærer, gjenspeilet dette da hen sa at en av grunnene til at hen ikke hadde tatt opp konflikten, var fordi hen følte at hen ikke hadde utviklet «... god nok relasjon med elevene mine enda». Vi ser også at lærer-elev-relasjon har noe å si når det kommer til hvor villige elever er til å lytte og spille med i undervisning. I en masteroppgave som ble skrevet av Elisabeth Lund, trekkes det fram en essensiell del av lærer-elev-relasjonen fra pensumboken hennes: *Fra Lydighet til ansvarlighet* skrevet av Jesper Juul og Helle Jensen. Der kommer det tydelig fram at: «En elev som opplever en negativ relasjon til lærer, kan avvise læreren og være mindre mottakelig for kontakt og læring» (Lund, 2021). Svekket relasjon med elevene var noe flere av informantene kjente på, og Lærer 3 forklarte at det skyldes av at «... noen år sånn som i år, så har jeg seks forskjellige klasser i fem forskjellige fag», og at: «... da får jeg ikke så mye tid med de (elevene i klassene), geografi har jeg bare en gang i uka for eksempel».

Disse fire punktene, har sammen gitt oss et klart bilde på lærernes perspektiv bak valget om å inkludere eller utelate Israel-Palestina konflikten. Ut ifra deres utdypende svar, har vi kommet

frem til en konklusjon som bærer preg av faktorer innenfor de fire punktene vi har analysert: kanselleringskultur, jobberfaring, klasserommet og relasjon med elevene. Vi vil gå nærmere inn på dette i følgende konklusjon.

Konklusjon

Vi startet forskningsprosjektet med formålet om å finne ut av: Hva påvirker lærerne i samfunnskunnskap/samfunnsfag på Drammen videregående skole til å inkludere eller utelate Israel Palestina-konflikten i sin undervisning? Gjennom forskningsarbeidet vårt og analysen, kan vi konkludere med at det er varierende faktorer som påvirket valget til lærerne.

Informantene vektla faktorene i ulik grad, og det var derfor vanskelig å fastslå hvilken av faktorene som er den mest forklarende. I henhold til problemstillingen, fikk vi tydelige og konkrete svar under punkt 2: Jobberfaring. Svarene vi fikk fra dybdeintervjuene, bekreftet dermed våre tidligere hypoteser:

- Lærere som har valgt å utelate konflikten i sin undervisning har gjort det på bakgrunn av at de er redde for å trå feil, eller bli misforstått i klasserommet.
- Lærere som har tatt det opp, eller har planer om det, ville det fordi det er en konflikt de har interesse for utenfor undervisningssammenheng, og har et ønske om å videreformidle informasjonen de sitter på.
- Lærere som tar det opp føler seg tryggere i rollen sin som lærer, og har en nærmere relasjon med elevene.

Vi fikk også svar på følgende:

- Informantene opplever mer press rundt kanselleringskultur enn tidligere.
- Informantene med mye erfaring som lærere, er tryggere på hvordan de underviser om kontroversielle temaer og pågående konflikter.
- Læreren som valgte å ikke informere om Israel-Palestina konflikten, vektla at relasjon med elever er viktig for at man ikke skal bli misforstått.
- Lærerne viste større sannsynlighet for å ta opp konflikten i muntlige, aktive klasser fremfor klasser som er tilbaketrukkne og lite delaktige.
- Lærer 2 og Lærer 3 mente at det er viktig å dele meninger som strider imot flertallet, for å ivareta ytringsfriheten.
- Kierulf-utvalget om akademisk ytringsfrihet er en bakenforliggende årsak til at læreren som tok opp konflikten og læreren som har planlagt å ta opp konflikten, tar det opp.

- Alle lærerne nevnte læreplanmålet, men tilrettelegger og justerer på undervisningen ulikt i forhold til det.

Gjennom forskningen viste det seg at personlig interesse for konflikten ikke var avgjørende for valget lærerne tok. Følgende hypotese viste seg derfor å være feil:

- Lærere som har tatt det opp, eller har planer om det, ville det fordi det er en konflikt de har interesse for utenfor undervisningssammenheng, og har et ønske om å videreformidle informasjonen de sitter på.

Svaret på vår problemstilling er derfor: Lærere på Drammen videregående skole har valgt å inkludere eller utelate Israel-Palestina konflikten ut ifra deres opplevelse av dagens kanselleringskultur, hvor trykke de er i rollen som lærer, hvor muntlige aktive og faglig interesserte elevene i klassen er, og hvor gode relasjoner de har med sine elever.

Refleksjon og videre forskning

Dersom vi hadde fått mer tid til forskningen vår, hadde vi intervjuet flere lærere. Dette ville vi gjort for å kunne skaffe oss et bedre grunnlag for å svare på problemstillingen vår, og drøfte andre mulige faktorer som kan ha påvirket et slikt valg. Vi valgte å spesifisere problemstillingen vår for å få kunne svare best mulig på vår problemstilling. Ved eventuell senere anledning, hadde vi sett om det var likheter mellom offentlige og private skoler, og intervjuet lærere som jobber andre steder enn i Drammen.

Her kan man eventuelt drøfte om det er forskjell ved de ulike skolene, eller om valget kun skyldes individuelt engasjement og behov. Forskningen har dannet grunnlag for noe vi håper kan være til inspirasjon for lærere, og et verktøy som kan benyttes for å vektlegge om man skal inkludere pågående konflikter på skolen ved senere anledninger. Til tross for at vi har utelatt informantens kjønn, grunnet at vi ikke opplever kjønn som en utløsende faktor for problemstillingen, hadde vi vurdert om dette er noe som har en sammenheng med forskningens utgangspunkt. Ved videre forskning, vil derfor flere informanter og deres kjønn være viktig for oppgavens validitet og for grunnlag til å analytisk generalisere.

Bibliografi

- Andersen, J. (2017). *Sykepleien.no*. Hentet fra "Mixed methods"-design i helseforskning: <https://sykepleien.no/sites/default/files/pdf-export/pdf-export-64738.pdf>
- Bærum kommune. (2023, Mars 2). *Bærum Kommune*. Hentet fra Semi- strukturerede intervjuer: <https://www.baerum.kommune.no/om-barum-kommune/organisasjon/innovasjon/metodebank/behovsfase/semi-strukturerede-intervjuer2/>
- Bjørnnes, A. K., & Gjevjon, E. R. (2019). *Kvalitet i kvantitativ metode - et innblikk*. Forskningsens abc. Hentet fra Sykepleien forskning: <https://sykepleien.no/sites/default/files/pdf-export/pdf-export-78806.pdf>
- Camilla, & J. H. (2023, Mars 27). *Til læreren - Fra Røde Kors*. Norge: Røde Kors.
- Eilertsen, K. A. (2022, Juni). *Ytringsfrihetens plass i samfunnsfagundervisningen*. *Masteroppgave i samfunnsfagdidaktikk*. Oslo, Norge.
- FN- Sambandet. (2024, Januar 17). *Palestina*. Hentet fra FN- Sambandet: <https://fn.no/konflikter/palestina>
- Frich, J. C. (2007, Oktober 18). *Kvalitative studier*. *Tidsskriftet*.
- Grønmo, S. (2023, Januar 16). *kvantitativ metode*. Hentet fra Store norske lekiskon: https://snl.no/kvantitativ_metode
- Grini, N. (2014). *Klassemiljøets betydning for læring*. Høgskolen i Hedmark.
- Iversen, J. (2024, Februar 21). *Palestina*. Hentet fra FN-sambandet: <https://fn.no/Konflikter/palestina>
- Karimi, F. (2023, Oktober 27). *US teachers struggle with Israel-Hamas war discussion in classrooms*. Hentet fra CNN: <https://edition.cnn.com/2023/10/27/us/teaching-kids-israel-hamas-war-cec/index.html>
- Kompetansemål og vurdering*. (u.d.). Hentet fra Utdanningsdirektoratet.
- Larsen, K. M. (2023, Oktober 2). *Store Norske Leksikon*. Hentet fra Ytringsfrihet: <https://snl.no/ytringsfrihet>
- Lund, E. (2021). *Elevers beskrivelse av gode lærer-relasjoner*. Høgskulen på Vestlandet.
- Mollekleiv, H. (2022). *Dagsaktuelle nyheter som lærestoff*. OsloMet.
- Skjeseth, H. T., Tjøflot, E., & Tornås, K. A. (2023, November 11). *Maktspillet om Gaza*. Hentet fra NRK: <https://www.nrk.no/norge/maktspillet-om-gaza--1.16620063#lokal>
- Statistisk sentralbyrå. (2023). *Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Drammen*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/182519?_ts=14715f5ebc0
- The Royal Norwegian Society of Sciences and Letters. (2022, Juni 20). *Akademisk ytringsfrihet*. Hentet fra The Royal Norwegian Society of Sciences and Letters: <https://www.dknvs.no/akademisk-ytringsfrihet/>
- Utdanningsdirektoratet. (2020). *Kompetansemål og vurdering*. *Kompetansemål og vurdering*. Norge.
- Utdanningsdirektoratet. (2023, November 01). *Hvordan snakke med barn og unge om krig og frykt*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/oppfolging-etter-kriser-og-traumer/>